

Looduskaitse tulemuslikkuse hindamine

Keskkonnaamet

Väikese väina hoiuala

2026

Andres Miller

PAME hindamismetoodika valmis Euroopa Liidu rahalisel toetusel tehnilise abi rahastamisvahendi kaudu ja koostöös Euroopa Komisjoni struktuurireformide toetamise peadirektoraadiga.

Üldinfo

Küsimus	Vastus
Kaitstava loodusobjekti nimi	Väikese väina hoiuala
KKR kood	KLO2000341
Asukoht (maakonnad)	Saare maakond
Kaitse alla võtmise aeg (ala moodustamise aasta)	2007
Vöönd(id):	
loodusreservaatide arv	ei kohaldu
loodusreservaatide kogupindala	ei kohaldu
sihtkaitsevööndite arv	ei kohaldu
sihtkaitsevööndite kogupindala	ei kohaldu
piiranguvööndite arv	ei kohaldu
piiranguvööndite kogupindala	ei kohaldu
IUCN kategooria(d)	VI
Natura 2000 võrgustiku alad	Väikese väina loodusala, Väinamere linnuala
Kaitseala valitseja	Keskkonnaamet
Kogupindala (ha)	16751,89
Maismaa pindala (ha)	2738,61
Eraomandis oleva maa pindala (ha)	2442,91
Kaitsekorralduskava nimi	Väikese väina hoiuala, Aljava käpaliste püsielupaiga ja Või merikotka püsielupaiga kaitsekorralduskava 2014-2023; Pärandniitude tegevuskava; Kaitstavate soode tegevuskava
Kaitsekorralduskava tegevuskava periood	2014-2023, 2021-2027, 2016-2023
Tulemuslikkuse hindaja nimi	Andres Miller
Tulemuslikkuse hindamise aasta	2026
Tulemuslikkuse hindamise kuupäev (pp.kk.aaaa). Kui hindamistabelit on värskemate andmete põhjal täiendatud, lisada ka uuendamise kuupäev ja vastava küsimuse number.	15.07.2026
Eelmise hindamise aeg (pp.kk.aaaa), s.h METT hindamine	varem hindamata
Loodusobjekti esile tõstmist vääriv tähtsus või eripära piirkonna, Eesti või Euroopa kontekstis* (*täita asjakohasusel)	HELCOM-i ala Väinameri, IBA Väinameri, Lääne-Eesti saarestiku biosfääri programmiala

Hindamistabel

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/ vastuse põhjendus
üldine	üldine	Kas alal on (ajakohane) kava?	Jah, alapõhine kaitsekorralduskava, lisaks kohalduvad liigikaitsekava(d) ja/või elupaiga tegevuskava(d)	EELIS	Väikese väina hoiuala, Aljava käpaliste püsielupaiga ja Või merikotka püsielupaiga kaitsekorralduskava 2014-2023; Pärandniitude tegevuskava; Kaitstavate soode tegevuskava
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks olevate liikide esinemise/seisundi info oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud ≥90% väärtustele	KKK	hoiuala on suhteliselt hästi läbi uuritud ja seiratud, sh erinevate projektide raames
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks (kaitse-eesmärgiks) olevate elupaikade seisund oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud 50-90% väärtustest	KKK	tüüpe 1210 ja 1230 ei ole 2010. a inventuuril tuvastatud
planeerimine	seisund	Milline oli liikide seisundi andmete usaldusväärsus ja kvaliteet?	Väga hea - ≥90% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	KKK	hoiuala on suhteliselt hästi läbi uuritud ja seiratud, sh erinevate projektide raames
planeerimine	seisund	Milline oli elupaikade seisundiandmete usaldusväärsus ja kvaliteet?	Väga hea - ≥90% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	KKK	maismaa elupaigatüüpe on inventeeritud 2001. a ja uuesti 2010. a; mere-elupaigatüüpe on inventeeritud 2005-2008 LIFE-projekti “Merekaitsealad Läänemere idaosas” raames TÜ Eesti Mereinstituudi poolt ja 2007-2011 ESTMAR-projekti raames
planeerimine	seisund	Kas eelmisel kaitsekorraldusperioodil/selle kaitsekorraldusperioodi algul tuvastati andmelünki, mis takistasid lähteolukorra (kaitseväärtuste seisundi) kindlaks määramist?	Andmelüngad on põhjalikult kaardistatud ning andmelünkade täitmiseks vajalikud tegevused on selgelt välja toodud.	KKK	KKK toob välja järgmiste uuringute vajaduse: 1) rändel peatuvate lindude seire kord 6 aasta jooksul kevadel ja sügisel ning 2) 12 laiu haudelinnustiku loendus kord 6 aasta jooksul; tegevusena (4.1.2) nähakse ette veel kaitstavate linnuliikide inventuur rannaniitudel
planeerimine	seisund	Kas tuvastatud andmelüngad on kaitsekorraldusperioodil täidetud?	Pool või enam (50%-<100%) tuvastatud andmelünki on täidetud.	Tableau (EELIS, KESE)	laidude ja rannaniitude riiklikku seiret on tehtud, rändekogumitest on riiklikult seiratud vaid luiki ja sookurgi
planeerimine	survetegurid	Kas ala kõigi kaitseväärtuste osas on survetegurid (otsesed negatiivsed mõjutegurid) tuvastatud?	Survetegurid on kindlaks määratud kõigile (100%) kaitseväärtustele (kui asjakohane)	KKK	linnud on rühmitatud: väikesaared, suursaared, roostik ning eraldi merikotkas ja niidurüdi
planeerimine	survetegurid	Kas survetegurite olulisus ja ulatus on kindlaks määratud?	Survetegurite ulatus ja olulisus on kindlaks määratud kõikide kaitseväärtuste ja survetegurite puhul	KKK	(KKK-s pole arvestatud võimalusega, et merikotkas pesitseb väljaspool Või PEP-i, hoiualal; merikotkas ei ole hoiuala kaitseväärtuseks; KKK-s on väide, et "kehtiv kaitsekord tagab merikotka jaoks ohutegurite puudumise")
planeerimine	survetegurid	Nimeta ala kõige olulisemad survetegurid?	rohumaade hülgamine; ehitustegevus ja asustus; looduslikud protsessid; inimtekkelised veerežiimi muutused; energia tootmine (sh infrastruktuur)	KKK	võsastumine ja roostumine, poollooduslike koosluste kinnikasvamine; süvendamine, kaadamine, ehitamine; röövlus (kisklus) väikekiskjate ja röövlindude poolt; veerežiimi muutused (niidurüdi, rannaniidud, madalsood); Väinatammi kõrgepingeliinid eemaldati 2024. a septembris (https://saartehaal.postimees.ee/8187113/korgepingeliinide-eemaldamine-vaikese-vaina-tammilt-on-aasta-tegu)
planeerimine	survetegurid	Kas arvesse on võetud ka väljastpoolt kaitseala tulenevaid survetegureid?	Kaitseala piiridest väljaspoolt tulenevaid survetegureid ei ole arvestatud või puudub vastav informatsioon	KKK	KKK peab vajalikuks "propageerida hülgekindlate kalapüüniste kasutuselevõttu ja nende kasutamise kohustuslikuks seadmise vajalikkust", kuid ei täpsusta, kas vaid hoiualal või kogu Eestis
planeerimine	eesmärgid	Kas ala elurikkusega seotud kaitseväärtustele on seatud kaitse-eesmärgid?	Ala-spetsiifilised kaitse-eesmärgid on seatud kõikidele kaitseväärtustele	KKK	
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitseväärtuste kaitse-eesmärgid määratlevad elupaikade ja liikide soovitava seisundi?	Kaitse-eesmärkidega täpsustati elupaikade/liikide soovitatavat seisundit. Sihtväärtused on kas kvantifitseeritud või ajaliselt piiritletud. / Konkreetset eesmärgid on pooltel või enamal (50% - <100%) kaitseväärtustest.	KKK	tüüpide 9010* ja 9020* puhul on kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk seatud pindala, kuid mitte esinduslikkuse osas, piirdatakse kirjeldusega "säilitamine inim mõjust puutumatuna"

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/ vastuse põhjendus
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärgid on seatud ka muudele kaitseväärtustele kui otseselt elurikkust puudutavatele kaitseväärtustele?	Ei ole asjakohane (alal puuduvad vastavad kaitseväärtused)	MaRu, RT, KKK	alal on palju pärandkultuuriobjekte, sh muinsuskaitselisi, kuid hoiualade puhul sellseid väärtusi kaitseväärtuseks ei seata
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärke on seatud ka sellistele hüvedele/väärtustele, mis ei ole määrusega ala kaitseväärtuseks seatud?	Jah	RT, KKK	viiiger; tüübid 1110, 1140 ja 1170
planeerimine	meetmed	Kas kaitsealal on vaja aktiivseid kaitsekorralduslikke tegevusi (lisaks LKS alusel kohalduvale kaitsekorrale/piirangutele)?	Jah, täiendav sekkumine on vajalik	RT, KKK	kaitseväärtuseks on ka pärandniidud ja nendega seotud liigid
planeerimine	meetmed	Kas kõikide kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamiseks kavandati vajalikud meetmed/tegevused?	Kaitsekorralduslikud meetmed on seatud kõikidele asjakohastele kaitse-eesmärkidele. Kõik meetmed on SMART.	KKK	tegevusi on kirjeldatud rohkem kui on eelarvetabelis (nt ptk 4.1.11 Järelevalve ja hoiuala olukorra jälgimine)
planeerimine	meetmed	Kas määratud meetmed näevad ette tegevusi väljaspool kaitseala piire?	Jah	KKK	mitmed roosäilitusalad, koosluste taastamis- ja hooldamisalad ning peakraavid, mille suudmeid puhastatakse, ulatuvad hoiualast välja; sadamatasse kavandatud infostendid ei jää enamasti samuti hoiualale, vaid selle lähedale
planeerimine	meetmed	Kas tegevused käsitlesid kõiki kaitsealal tuvastatud ja kaitseväärtusi mõjutavaid survetegureid?	Kõikidel peamistel surveteguritel on vastav meede.	KKK	kõik meetmed, nt järelevalve, ei kajastu tegevustabelis, kuid tekstis on meetmed kirjas
rakendamine	sisendid	Kas saab välja tuua muid puudujääke ala kaitsekorraldusega seotud teadmistes/alusinfos (peale seisundiandmete puudujääkide)?	Ei, kaitsekorraldusperioodil ei ole selgunud olulisi puudujääke teadmistes	eksperdiarvamus	(hindaja arvamus)
rakendamine	sisendid	Kas teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud annavad piisava teabe, et hinnata ellu viidud tegevuste edukust ja kaitse-eesmärkide saavutamist või nende suunas liikumist?	Seire võimaldab hinnata poolte või enama (50%-<100%) tegevuste tulemuslikkust/kaitse-eesmärkide saavutatust	EELIS, KESE, KKK	mitmete linnuliikide (nt soopart, hahk) kohta info puudub
rakendamine	sisendid	Kui teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud ei anna piisavat teavet, siis mida tuleb teha, et puudujääke lahendada?	siduda riiklik seire rohkem siseriiklike kaitstavate aladega	eksperdiarvamus	võimalik, et mõnede linnuliikide arvukus ongi nii palju langenud, et hoiualale neid enam ei satugi ning viga pole uuringute puudumises; (hindaja arvamus)
rakendamine	sisendid	Kas seire-, inventuuride ja/või uuringute tulemusi kasutati ala kaitsekorralduse kohandamiseks?	Seiretulemusi on vähesel määral/üksikjuhtumitel kasutatud ala kaitse korralduse/meetmete kohandamiseks	KIRKE, eksperdiarvamus	KIRKE-s määruse muutmise menetlust alustatud pole, kuid hindaja andis 2018. a Saaremaa kolleegile üle Vabariigi Valitsuse 27. juuli 2006. a määruse nr 176 „Hoiualade kaitse alla võtmine Saare maakonnas” muutmise eelnõu materjalid menetluse jätkamiseks
rakendamine	protsess	Kas huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava planeerimise etapis?	Jah - huvirühmi kaasati	EELIS, KESE, KKK	KKK koostamisel viidi läbi 2 kaasamiskoosolekut, 21.03.2012 Orissaare vallamajas ja 24.04.2012 Orissaare Pritsukas; mereosa KKK on koostatud projekti ESTMAR raames BEF-i poolt, tervikliku KKK koostas OÜ Consultare
rakendamine	protsess	Kas kaitseala väärtuste ja kaitsekorralduse valdkonnas pädevaid huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava rakendamisse?	Jah - huvirühmi kaasati	EELIS, KKK, KIRKE	arvestades 2 koosolekut, KKK 2 erinevat koostajat, taastatud ja hooldatud alade suhteliselt suurt pindala ning KIRKE-s olevaid koosoleku protokolle (need peaksid KKK lisadeks olema!), on kõik huvirühmad kaasatud, vaid RMK kaasamise kohta ei leidnud ühtegi märget, kuigi RMK on KKK-s ühe huvigrupina kirjas

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/ vastuse põhjendus
rakendamine	protsess	Kas konsultatsioonide või tegevuste koordineerimise käigus tekkis teadaolevaid konflikte (vastasseise)?	Ei - konflikte ei tekkinud	KIRKE	KKK protokollid 1-2.5/2012/22 ja 1-2.5/2012/33
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud poollooduslike koosluste (niiduelupaikade) taastamistööde ellu viimise seis?	Vähem kui pool (<50%) planeeritud taastamistöödest on rakendatud	KeA, RMK, KKK	KKK nägi ette 1547 ha pärandniidu taastamise; aastatel 2015-2025 taastati 641 ha ehk 41% plaanitud; (neist taastatud aladest oli 2025. a hoolduses 572 ha e 89%)
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud märgaladega ja veekogudega (soolupaigad, jõed, järved) seotud taastamistööde ellu viimise seis?	Vähem kui pool (<50%) planeeritud taastamistöödest on rakendatud	KKK, KIRKE, KliM	KKK-s on ainsad märgaladega seotud taastamistööd III prioriteedi tegevused Nenu ja Viira peakraavide puhastamise projekti koostamise ja suudmete puhastamine ning Väinatammi avade projekteerimine; peakraavide puhastamise kohta hoiualal KIRKE-s märged puuduvad; KliM-i kodulehel on "Väikese väina tammi sildade KMH eelhinnang" aastast 2024 (https://kliimaministerium.ee/sites/default/files/documents/2024-10/V%C3%A4ikese_v%C3%A4ina_sildade_KMeH_17042024.pdf)
väljundid	meetmed	Milline on koosluste hooldamistööde ellu viimise seis?	Üle poole (50-90%) hooldusest vajavate koosluste pindalast on hooldusesse võetud.	EELIS, KKK	KKK nägi ette 2535,3 ha pärandniidu hooldamise, kuid EELISE-e (seal ei kajastu veel 2025. a OÜ Metsaruum inventuuri tulemused) järgi on pärandniite 2644,55 ha, millest 2014. a oli hoolduses 611,13 ha e 23,1% (2015. a vaid 586,09 ha e 22,2%) ja 2025. a 1581,82 ha e 59,8%
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud liigikaitsetööde ellu viimise seis?	Üle poole (50-90%) planeeritud meetmetest on rakendatud.	KKK, KIRKE	KKK-s on ainus liigikaitseline töö hülgekindlate mõrdade propageerimine, mis on II prioriteedi iga-aastane tegevus ja mida peaks tegema KeA; ilmselt on seda mingil määral ka tehtud, kuid KIRKE-s sellekohased andmed puuduvad; KKK-s puuduvad kriteeriumid tegevuse teostuse hindamiseks
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud muude otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmete (hooldus-, taastamis- ja ohjamismeetmed jms) ellu viimise seis?	Üle poole (50-90%) planeeritud meetmetest on rakendatud.	KeA, KIRKE, KKK, veeb	KKK näeb jahiseltsile II prioriteedi iga-aastase tegevusena ette röövloomade tõrje laidudel, eelkõige Pühadekarel ja Pitskel; KeA-l ja KIRKE-s puuduvad andmed väikekiskjate ohjamise kohta Väikese väina hoiualal (kuid loodetavasti on neid mingil määral ikka kütitud); II prioriteedi tegevused olid ka peletite uuendamine kõrgepingeliinil, mida tehti vähemalt 2018. a (https://novaator.err.ee/690632/vakra-vainatammi-korgepingeliinile-paigaldatakse-lindudele-hoiatusmargised) ja kõrgepingeliini asendamine maakaabliga, mis toimus 2019. a asemel 2024. a (https://saartehaal.postimees.ee/8187113/korgepingeliinide-eemaldamine-vaikese-vaina-tammilt-on-aasta-tegu)
väljundid	meetmed	Millised I ja II prioriteediga meetmed on tähtajaks rakendamata ja miks?	röövloomade tõrje laidudel	KeA, KIRKE, KKK	laidudele on raske ligi pääseda; jahimeeste vähene motivatsioon
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga inventuurid, seire ja uuringud on ellu viidud?	Üle poole (50-90%) planeeritud meetmetest on rakendatud.	EELIS, KKK, KESE	enamik riiklikke seireid on vähemalt mingis ulatuses ellu viidud; näib, et kaitsealuste linnuliikide inventuur rannaniitudel ja rändlindude seire on saanud osaks riiklikust seirest
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga ala valitsemisega seotud meetmed (kavad, kaitse-eeskirjad jms) on ellu viidud?	Vähem kui pool (<50%) planeeritud meetmetest on rakendatud	KKK, KeA, KIRKE	KKK tulemuslikkuse vahehindamist (2018) ega uut KKK-d (2023) ei ole tehtud, kuid see on praegu siiski koostamisel (https://kirke.envir.ee/dhs/Active/_layouts/15/RM/ViewDocument.aspx?ID=4164753;7-2/26/12094); (kaitsekorra muutmine on KKK-s miskipärast III prioriteedi tegevus)
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga rekreatsiooni ja keskkonnaharidusega seotud meetmed on ellu viidud?	Üle poole (50-90%) planeeritud meetmetest on rakendatud.	KKK, MaRu	KKK nägi ette 7 infotahvli ja hoiuala 44 piiritähise paigaldamise; külastustaristu virtuaalkontor näitab, et paigaldatud on 5 infostendi (enamik LIFE to Alvars projekti raames) ja 26 hoiuala piiritähist
väljundid	meetmed	Kas hinnataval perioodil on lisaks ellu viidud sellised kaitse-eesmärke toetavaid tegevusi, mis ei ole ette nähtud kavaga?	tarad (aastatel 2014-2023 on rajatud 54 km karjatarasid), uuringud	KKK, KeA, EELIS, KIRKE, EOÜ	https://www.eoy.ee/pics/1312_Vainamere_linnuala_aruanne_2017_Saaremaa_Muh_u.pdf ; https://lva.eelis.ee/GetFile.aspx?id=1908758400

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/ vastuse põhjendus
väljundid	tulemused	Milline on nende liikide seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Üle poolte (50-90%) (suunis)liikide seisund on stabiilne või paranenud.	RT, EELIS, KESE, EOÜ	8 suunisliigist (niidurüdi, kivirullija, soopart, hahk, punapea-vart ja kaunis kuldking ning seni kaitseväärtuseks nimetamata tutkas ja merikotkas) on seisund hoiualal sama või paranenud 6 liigil, halvenenud 2 liigil
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste väärtuste seisund on halvenenud?	soopart ja hahk	EELIS, EOÜ	soopart hoiualal enam ilmselt ei pesitse ja läbirändavate soopartide arvukus on langenud u 2 korda; nii pesitsevate kui läbirändavate hahkade arvukus on langenud mitu korda
väljundid	tulemused	Kui alla 90% liikide seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja liikide seisundi halvenemise põhjused ja/või, millised tegevused on teie arvates vajalikud, et saavutada paremaid tulemusi?	ilmselt on valdavalt tegu väljaspoolt hoiuala tulenevate mõjudega; oma mõju pesitsusele on ilmselt kisklusel (rebased ja kährikud laidudel)	eksperdiarvamus	(hindaja arvamus)
väljundid	tulemused	Milline on nende elupaikade seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Üle poolte (50-90%) kaitseväärtuste seisund on paranenud või jäänud samaks.	KKK, EELIS	hinnangus ei kajastu 2025. a OÜ Metsaruum tehtud pärandniitude inventuur, kuna andmed ei ole veel EELIS-es
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste elupaikade seisund on halvenenud?	puisniidud (6530*) ja vanad laialehised metsad (9020*)	EELIS	puisniitude pindala on 28% suurenenud, kuid esinduslikkus on kahanenud; vanade laialehiste metsade pindala on 24% kahanenud
väljundid	tulemused	Kui alla 90% elupaikade seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja elupaikade seisundi halvenemise põhjused ja/või millised tegevused on teie arvates vajalikud, et saavutada paremaid tulemusi?	puisniitude puhul on põhjuseks ilmselt puisniitude taastamine (lisandunud puisniidud on veel madala esinduslikkusega) ja hooldamatus või valed hooldusvõtted; põhjuseks on ilmselt pärandniitude (nt puisniit) taastamine	eksperdiarvamus	(hindaja arvamus)
väljundid	tulemused	Milline on ala kaitsekorralduse mõju ökosüsteemi teenustele?	Andmed puuduvad/ei oska vastata	ELME	keskmine (6,95 palli 10-palli skaalal), kuid hinnang põhineb vaid 16,79% hoiualast
väljundid	tulemused	Millised on olnud muutused ala ökoloogilises sidususes?	Andmed puuduvad/ei oska vastata	ELME	keskmine (60,07 palli 100-palli skaalal), kuid hinnang põhineb vaid 16,58% hoiualast
väljundid	tulemused	Kas on tuvastatud ala kaitsekorra rikkumisi?	Jah, on tuvastatud kaitsekorra rikkumisi	OKAS	peamiselt ebaseaduslikud ehitised rannas ja elupaigatüüpidel
väljundid	tulemused	Kas tuvastatud ala kaitsekorra rikkumistel võib olla (oluline) mõju ala kaitseväärtustele?	Jah, rikkumistel on võimalik (oluline) mõju kaitseväärtustele	eksperdiarvamus	ehitiste all ja lähiümbruses kaitstav elupaigatüüp hävib; paadikanalid muudavad rannajoont ja setete liikumist meres ning paadikanalit kasutavad inimesed häirivad rannikul peatuvaid või pesitsevaid linde; pinnase koormine või laotamine kahjustab elupaigatüüpi, sh võivad levida invasiivsed võõrliigid; kariloomade lisasöötmine kahjustab elupaigatüüpi liigse tallamise ja väetamisega; (hindaja arvamus)
väljundid	tulemused	Kas teie hinnangul on ala kaitsekord olnud sobiv ja piisavalt tõhus kaitse-eesmärkide saavutamise toetamiseks?	Ei, kuid kaitsekorra muutmine on juba töös	EELIS, eksperdiarvamus	hoiuala määruse muutmisega on kunagi alustatud (hindaja andis 2018. a Saaremaa kolleegile üle Vabariigi Valitsuse 27. juuli 2006. a määruse nr 176 „Hoiualade kaitse alla võtmine Saare maakonnas” muutmise eelnõu materjalid menetluse jätkamiseks), kuid lisaks oleks vaja hoiuala muuta kaitsealaks, et vastavalt Kadri Paomehe 2018. a ettepanekule EELIS-es keelata väikeluige kaitseks linnujaht teatud kohtades
väljundid	tulemused	Kas määru-ses nimetatud ala kaitseväärtused on asjakohased ja piisavad?	Ei, kuid kaitse-eeskirja/määruse muutmine on juba töös	EELIS, KKK, eksperdiarvamus	lisaks KKK-s ette pandud muudatustele kaitseväärtuste osas tuleb kaitseväärtuseks lisada merikotkas, kes pesitseb hoiualal 3 kohas; kaitseväärtuseks olevate liikide nimekiri tuleks kriitiliselt üle vaadata, et see ei jääks hoomamatult pikaks, kuid et samas kõige olulisemad liigid oleks kaitseväärtusena kirjas (liiga pikk nimekiri hajutab fookust)
muu	muu	Muud tähelepanekud ja kommentaarid, mida soovite lisada	kaaluda Väikese väina loodusala pii-res ühe kaitseala moodustamist (liita senised hoiualad ja PEP-id), kaaluda ka Suuremõisa lahe loodusala liitmist	eksperdiarvamus	rahvusvaheliste ja siseriiklike alade piiride erinevus suurendab halduskoormust ja bürokraatiat ega võimalda piirkonna loodust terviklikumalt kaitsta (hindaja arvamus)

Skoor

	Max skoor	Hindamise skoor	Tulemus (%)
Koondskoor	107	74	69,2%
Üldine	3	3	100,0%
Seisund (planeerimine)	18	15	83,3%
Survetegurid (planeerimine)	9	6	66,7%
Eesmärgid (planeerimine)	9	8	88,9%
Meetmed (planeerimine)	9	9	100,0%
Sisendid (rakendamine)	9	6	66,7%
Protsess (rakendamine)	6	6	100,0%
Meetmed (väljundid)	24	13	54,2%
Tulemused (väljundid)	20	8	40,0%

Üldine	3	3	100,0%
Planeerimine	45	38	84,4%
Rakendamine	15	12	80,0%
Väljundid	44	21	47,7%

Mõiste	Selgitus
Kaitseväärtus	Ala kaitse alla võtmise määru-ses/kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk).
Kaitse-eesmärk	Kaitseväärtuse soovitud seisund.
Kava	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduse aluseks olev tegevuskava: kaitsekorralduskava, liigi kaitse tegevuskava, elupaiga tegevuskava.
KKK	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduskava.
Kaitsekorraldusperiood	Esmakordsel hindamisel ja ajakohase (s.t kava sisu on olnud üldjoontes jätkuvalt asjakohane) kava olemasolul on hinnatava kaitsekorraldusperioodi alguseks kava algus/koostamise aeg ja perioodi lõpuks hindamise aeg. Kava puudumisel ja/või korduval hindamisel saab kaitsekorraldusperioodiks arvestada hindamistsükli pikkust/eelmise hindamise läbi viimise aega (vastavalt hindamise korraldusele 10 või 12 aastat).
Survetegur	Kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist negatiivselt mõjutav tegur (nt reostuskoormus, häiringud, maaparanduse mõju, intensiivne maakasutus, võõrliikide surve jm)
Kaitsekorralduslikud meetmed	Tegevused, mida tuleb rakendada kaitse-eesmärkide saavutamiseks, sh eesmärkide saavutamist ohustavate mõjutegurite ohjamine. Kaitsekorralduslike meetmete hulka kuulub elupaikade kaitsmine, säilitamine, loomine, taastamine, majandamine. Käesoleva hindamise kontekstis on eristatud: - looduskaitse-seadusest ja/või ala kaitse-eeskirjast tulenev kaitsekord (õigusaktidega kehtestatud piirangud); - kaitseala n-ö aktiivne majandamine ehk täiendavate tegevuste planeerimine läbi tegevuskavade, tööplaanide, toetusprogrammide (nt elupaikade taastamine ja hooldamine, külastustaristu rajamine). N-ö aktiivsete meetmete puhul on omakorda eristatud: - looduskaitsemeetmed/otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmed ehk tegevused, mille rakendamisest võib oodata otsest kasu liikide või elupaikade seisundile (nt elupaiga taastamine, elupaiga hooldamine, võõrliigi tõrje). - toetavad meetmed ehk tegevused, mille kasu kaitseväärtustele on kaudne (nt seire seisundi tuvastamiseks, kava koostamine ja tulemuslikkuse hindamine tegevuste planeerimiseks, haridusprogrammid teadlikkuse tõstmiseks, kaitseala tähistamine piirangute rakendamiseks jm)
SMART	Mõistet SMART (specific, measurable, achievable, relevant, time-bound) kasutatakse siinkohal kaitse-eesmärkide ja meetmete kontekstis. "SMART" mudelile vastav eesmärk või meede on konkreetne, mõõdetav, saavutatav, asjakohane ja ajaliselt määratletud.
Väljund (rakendatud tegevus)	Väljunditeks on ellu viidud tegevused ja nende mõõdetavad näitajad: nt taastatud või hooldatud alade pindala, rajatud külastustaristu pikkus, kontrollkäikude arv vms.
Tulemus (saavutatud seisund)	Tulemus on ellu viidud tegevuste abil saavutatud olukord, mis võib olla kirjeldatud läbi liikide ja elupaikade seisundi.
PAME hindamine	PAME (Protected Area Management Effectiveness) on IUCNi WCPA raamistikul põhinev lähenemine, millega hinnatakse kaitsealade valitsemise tulemuslikkust läbi aspekti kaudu — kontekst, planeerimine, sisendid, protsessid, väljundid ja tulemused. PAME hindamine näitab, kui hästi ala juhtimine aitab saavutada seatud looduskaitselisi eesmärke.

Survetegurite kategooriad	Selgitus
põllumajandus	(intensiivne) maaharimine, karjatamine, taimekaitsevahendite ja väetiste kasutmine jm
rohumaa-de hülgamine	niitmise või karjatamise lõppemine
põllumajandusmaade kuivendamine	põllumajandusmaade maaparandusüsteemid
metsandus	raied, raadamine, metsastamine jm
metsamaade kuivendamine	metsamaade maaparandusüsteemid
kaevandamine	kaevandamine, s.h turbakaevandused
energia tootmine (sh infrastruktuur)	hüdroenergia, tuulepargid, päikesepargid, elektriliinid jm
transport	teed, raudteed, sadamad, maismaa- ja veeliiklus jm
ehitustegevus ja asustus	asustuse laienemine, ehitustegevus, puhketegevused, reostus asustusest, äri- ja tootmistegevusest jm
elusorganismide kasutus	vesiviljelus, kalastamine, jahipidamine, toidu ja muu materjali kogumine loodusest, liikide või elupaikade kahjustamine jm
militaartegevused ja muud inimsekkumised	militaalaralad, tarastamine, vandalis-m
võõr- ja problemaatilised liigid	võõrliigid, probleemsed kodumaised liigid jm
segaallikatest põhjustatud reostus	heited vette, heited pinnasesse, heited õhku, müra, valgusreostus jm
inimtekkelised veerežiimi muutused	maaparandus, veekogude hü-dromorfoloogia muutmine, veevõtt jm
looduslikud protsessid	erosioon, eutrofeerumine, koosluste looduslik areng, kisklus, kob-raste tegevus, haigused ja parasiidid jm
loodusõnnetused	torm, põleng, maalihe, üleujutus jm
kliimamuutused	põuad, üleujutused, veerežiimi muutused, liikide levikuareaali muutumine jm kliimamuutuste mõjul
muu	

Loodusdirektiivi aruande hinnangud	Selgitus
soodne	favourable = FV
ebapiisav	unfavourable-inadequate= U1
halb	unfavourable-bad = U2
teadmata	unknown=XX